

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ, СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Навчально-методичною радою ІДГУ
Протокол № 4 від 15.01.2019 р.

Голова НМР *Н. М. Кольцун* Н. М. Кольцун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціальна робота в Україні

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 23 Соціальна робота
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 231 Соціальна робота
(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))
(спеціалізація)

освітня програма Соціальна робота. Соціальна педагогіка
(назва освітньої програми)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

Ізмаїл - 2019

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

 доц. Фурдуй С.Б.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою соціальної роботи, соціальної педагогіки та фізичної культури
протокол № 5 від 9.01.2019

Завідувач кафедри

 доц. Фурдуй С.Б.
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради
педагогічного факультету

 Пенькова С.Д.
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми:

Замашкіна Ольга Дмитрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та фізичної культури

Рецензент програми:

Фурдуй Світлана Борисівна, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та фізичної культури

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	20	6
Модуль: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 7	Семінарські заняття:	
	28	6
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 2	-	-
- самостійна робота: 6	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни є: проблеми теорії і практики вітчизняної соціальної роботи.

Метою вивчення дисципліни є: виокремлення закономірностей соціального виховання в загальному процесі розвитку суспільства та на території сучасної України, розвиток у майбутніх соціальних працівників вміння аналізувати суспільні явища та їх вплив на соціально-виховний процес.

Передумови для вивчення дисципліни: оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисциплін «Соціальна робота» та «Розвиток соціальної педагогіки в сучасному світі».

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу пов'язана з дисциплінами «Теорія і технології соціальної роботи», «Спеціалізовані служби в соціальній сфері».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1. **Знання:** знати загальну характеристику соціальної роботи в Україні; напрями та методи роботи з різними категоріями населення в галузі професійної діяльності, принципи державної політики у сфері соціальної роботи; основні закономірності, історичні та сучасні досягнення практичної

соціальної роботи з дітьми та молоддю та іншими категоріями населення; про досвід соціальної роботи в Україні та інших державах світу

2. *Уміння*: критично аналізувати процес становлення в розвитку соціальної роботи як науки та практики в Україні, порівнювати його проходження із європейськими країнами, бачити перспективність розвитку основних напрямів суспільної діяльності працівників соціальної сфери

3. *Комунікація*: використовувати набуті знання при веденні наукових дискусій з актуальних проблем соціальної роботи; здатність генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність); налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

4. *Автономність та відповідальність*: виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання з відповідної проблематики, виявляти самостійність і соціальну відповідальність, громадянські та патріотичні чесноти при виконанні функціональних обов'язків; створювати позитивний імідж професії, її статусу в суспільстві.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)							
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Тема 1. Соціальна робота як вид суспільної діяльності та навчальна дисципліна	6	2	4	-	-	-	9	2	1	1	-	-	-	13
2.	Тема 2. Основні поняття і категорії соціальної роботи. Закономірності та принципи соціальної роботи в Україні	6	2	4	-	-	-	8	2	1	1	-	-	-	13
3.	Тема 3. Нормативно-правова база соціальної роботи України	4	2	2	-	-	-	9	2	1	1	-	-	-	13
4.	Тема 4 . Характеристика категорій клієнтів соціальної роботи	4	2	2	-	-	-	9	2	1	1	-	-	-	10
5.	Тема 5. Управління та менеджмент у	8	4	4	-	-	-	9	2	1	1	-	-	-	13

	соціальної роботи														
6.	Тема 6. Соціальна робота з клієнтами різного віку	6	2	4	-	-	-	8	2	1	1	-	-	-	12
7.	Тема 7. Особистісно професійні характеристики соціального працівника	6	2	4	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	15
8.	Тема 8. Історія розвитку соціальної роботи в Україні	8	4	4	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	15
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Разом:		48	20	28	-	-	-	72	12	6	6	-	-	-	108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Соціальна робота як вид суспільної діяльності та навчальна дисципліна

Сутність соціальної роботи як суспільної діяльності й наукової теорії. Суб'єкти та об'єкти соціальної роботи, їх взаємозв'язок і взаємозумовленість. Загальна мета, функції та рівні соціальної роботи. Особливості розвитку соціальної роботи в Україні в сучасних умовах. Зв'язок соціальної роботи з іншими науками та сферами суспільного життя. Завдання соціальної роботи як навчальної дисципліни

Тема 2. Основні поняття і категорії соціальної роботи

Понятійний апарат соціальної роботи. Характеристика груп понять і категорій соціальної роботи. Закономірності та принципи соціальної роботи: сутність закономірностей соціальної роботи. Підходи до класифікації закономірностей соціальної роботи. Основні групи принципів соціальної роботи та їх значення

Тема 3. Нормативно-правова база соціальної роботи в Україні

Нормативно-правові джерела соціальної роботи в Україні. Характеристика джерел права. Нормативно-правові основи соціальної роботи в Україні

Тема 4. Зміст та організація соціальної роботи.

Характеристика категорій клієнтів соціальної роботи. Методи та форми соціальної роботи

Тема 5. Управління та менеджмент у соціальній роботі

Сутність понять «управління» та «менеджмент». Менеджмент соціальної роботи. Складові процесу менеджменту соціальної роботи. Організація в менеджменті соціальної роботи. Менеджерські функції соціальної служби. Принципи менеджменту соціальної роботи. Моделі та методи взаємозв'язку об'єктів і суб'єктів менеджменту. Інструменти менеджменту соціальної

роботи. Проектування - специфічний та актуальний інструмент менеджменту соціальної роботи

Тема 6. Соціальна робота з клієнтами різного віку

Проблема вікової типології в соціальній роботі. Характеристика вікових періодів дитинства. Типологія дітей за групами ризику та основні види роботи соціального працівника. Соціальна робота з дітьми за групами девіантно-кримінальної поведінки. Система соціально-педагогічної роботи з дітьми девіантної поведінки. Установи соціального захисту дітей. Система соціальних служб для молоді в Україні. Соціальна робота з молоддю. Соціальна робота з людьми зрілого віку.

Тема 7. Особистісно професійні характеристики соціального працівника

Предметно-інструментальна основа професійної діяльності соціального працівника. Основні компетенції соціального працівника. Кваліфікаційні вимоги до соціального працівника. Сфери діяльності та функції соціального працівника: аналіз предметної сфери соціальної роботи; обов'язки соціального працівника його професіоналізм; функціональний аспект діяльності соціального працівника. Етика соціального працівника: сутність поняття «професійна етика»; етичні принципи соціального працівника

Тема 8. Історія розвитку соціальної роботи в Україні

Форми соціальної допомоги східних слов'ян. Тенденції благодійності у Київській Русі. Княжа підтримка і захист. Церковно-монастирські форми опіки. Особливості соціальної роботи у період українського Відродження. Особливості опіки над вразливими верствами населення в Запорізькій Січі. Характеристка державної системи захисту нужденних. Приватна благодійність в Україні. Система соціальної роботи періоду існування радянської влади на території України. Становлення системи соціальної роботи в незалежній Україні

5.2. Тематика семінарських занять

Тема 1. Сутність соціальної роботи як суспільної діяльності й наукової теорії

Тема 2. Характеристика понятійного апарату соціальної роботи

Тема 3. Нормативно-правові джерела соціальної роботи в Україні

Тема 4. Зміст та організація соціальної роботи з різними категоріями клієнтів

Тема 5. Менеджмент соціальної роботи: складові, організація, принципи

Тема 6. Система діяльності соціального працівника з клієнтами різних вікових груп

Тема 7. Професійно-кваліфікаційні характеристики соціального працівника

Тема 8. Становлення і розвиток соціальної роботи в Україні

3. Організація самостійної роботи студентів

№	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
---	------------	-----------------	-----------------

з/п		денна	заочна	
1.	Підготовка до лекційних та семінарських занять	20	20	Конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю	4	4	Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань: - опрацювання наукових статей; - підготовка реферату/есе; - підготовка до виступу-презентації результатів дослідження.	18 10 20	24 25 35	Анотації наукових статей Реферат/есе Презентація
	Разом	72	108	

Тематика індивідуальних завдань

Перелік наукових статей для самостійного опрацювання

Іванченко С. Соціально-психологічні технології у сфері громадського здоров'я / Світлана Іванченко// Практична психологія і соціальна робота. - 2008.- №5 (31).- С. 142-150.

Івасюк Ю. Соціальна відповідальність як фактор стабілізації шлюбно-сімейних відносин / Юрій Івасюк// Практична психологія і соціальна робота. - 2009.- №1 (33).- С. 145-15

Лукашевич М., Семигіна Т. Соціологія соціальної роботи // Психологія і суспільство. – 2014. – №1. – С. 131–138, 147–148.

Овчаров А. Вплив соціально-психологічних технологій на соціальне середовище / А. Овчаров. // Практична психологія і соціальна робота. - 2008.- № 6 (32).- С. 34-43

Онопрієнко Л. Гендерні відносини у сім'ї і суспільстві / Лілія Онопрієнко // Практична психологія і соціальна робота.- 2009.- №2 (34).- С. 152-160.

Романова Н. Надання послуг потерпілим від насильства у сім'ї: законодавчий аспект / Н. Романова, Т. Семигіна // Соціальна політика і соціальна робота. - 2008.– № 2.-С. 58–70.

Супрун М. Девіантна поведінка дітей і підлітків: соціально-психологічний аспект / Микола Супрун, Наталія Перепечина // Практична психологія і соціальна робота. – 2009.- №2 (34).- С. 178-186.

Тематика рефератів

1. Соціальна робота як наука.
2. Взаємозв'язок соціальної роботи з іншими науками.
3. Особливості соціальної роботи як навчальної дисципліни.
4. Основні поняття і категорії соціальної роботи.
5. Філософія технологій соціальної роботи.
6. Суспільні цінності та їх зв'язки з соціальною роботою.
7. Соціальна робота і гуманізація соціальних відносин.

8. Роль соціології у становленні та організації соціальної роботи.
9. Соціологічні методи і техніка вивчення соціальних проблем
10. Понятійно-термінологічні проблеми соціальної роботи на сучасному етапі в Україні
11. Підходи до класифікації принципів соціальної роботи

Результати власного індивідуального дослідження студенти презентують на семінарському занятті (обсяг презентації – 18-20 слайдів).

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою, якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату/есе та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом з сучасних актуальних проблем соціальної роботи, як теорії так і практики.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Закономірності та принципи соціальної роботи, їх характеристика
2. Система соціальних служб для молоді в Україні

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- 8.1. *Шкала та схема формування підсумкової оцінки*

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання	30 балів (проміжний контроль) – за результатами
------------------------------------	--	--

	індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Анотування наукових статей	5
Реферат/есе	10
Презентація	5

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті. Оцінювання *реферату / есе* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Історія, теорія і практика соціальної роботи в Україні: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / упорядники: С. Я. Марченко, М. С. Кратінов, Л. Ц. Ваховський, О. П. Песоцька, В. О. Кратінова, О. Л. Караман. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 408 с.

2. Войнола Р.Х. Методика викладання дисциплін соціально-педагогічного циклу: Навч. посіб. / Р.Х. Войнола. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 140 с.

3. Заверико Н.В. Соціальна педагогіка: Навчальний посібник / Н.В. Заверико. – К.: Видавничий дім «Слово», 2011. – 240 с.

4. Карпенко О.Г. Теорія і практика соціальної роботи: навчальний посібник/ О.Г.Карпенко, Н.Ф.Романова. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015.- 408 с

5. Лукашевич М.П. Соціальна робота (теорія і практика): Підручник / М.П. Лукашевич, Т.В. Семигіна. – К.: Каравела, 2011. – 368 с.

6. Соціальна педагогіка: підручник. 4-те вид. виправ. та доп. / За ред. проф. А.Й. Капської. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 488 с.

7. Соціальна робота в Україні. Навч. посіб /І.Д. Зверева, О.В.Безпалько, С.Я. Харченко та ін . За заг. ред. І.Д. Зверєвої, Г.М. Лактіонової - К.: Центр навч. літ., 2004. - 256 с

8. Теорія та історія соціального виховання : навч. посіб. \ уклад. О.О. Кравченко. – Умань, 2013.

10.2. Допоміжні джерела

1. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі. - Навчальний посібник (для студентів вищих навчальних закладів). — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 208 с.

2. Кубіцький С. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах в схемах і таблицях. - Навчальний посібник. — К.: ДАККіМ, 2010. — 124 с.

3. Словник-довідник для соціальних педагогів та працівників / За заг. ред. А. Й. Капської. - К., 2000.

4. Соціальна педагогіка і соціальна робота: монографія/ М.Палюх, Л.Хомінська.- Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А. – 2013.- 200с.

10.3. Інтернет-ресурси

dspace.udpu.org.ua – Інституційний репозитарій УДПУ

<http://buklib.net/books/21983/>

<http://dls.udpu.org.ua/>

<http://www.info-library.com.ua>

<http://www.nbu.gov.ua>

library.udpu.org.ua – Наукова бібліотека УДПУ

www.nbu.gov.ua – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського